

Fonds Wetenschappelijk Onderzoek
Vlaanderen
Opening new horizons

20 februari 2024, webinar voor schoolleiding en -begeleiding

Teamteaching op jouw school

Welkom namens het ESTAFETT-team

Vier onderzoekslijnen (okt '21 – sept '25)

Vragenlijstonderzoek

Ik heb interesse!

Interventiestudie

Boeiend!

Experimentele studie

Klinkt interessant!

Video-observatie

Graag meer info!

Vandaag: vragenlijstonderzoek

Vragenlijstonderzoek

[Ik heb interesse!](#)

Deelnemers:

479 teamteachers uit het kleuter, lager en secundair onderwijs met ervaring met teamteaching tijdens de lessen uit 73 scholen

Timing:

Voorjaar 2022

Vandaag: interventiestudie

Interventiestudie

Boeiend!

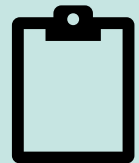
Deelnemers:

36 beginnende teamteachingsteams uit het kleuter, lager en secundair onderwijs die deelnemen aan 'Start met teamteaching'

Timing:

- Schooljaar 2022-2023
- Schooljaar 2023-2024

Dataverzameling:

- Video-observaties, (team)interviews, vragenlijst
- Monitoringsgegevens tijdens en aan einde traject

Deel 1

Evidentie en inspiratie vanuit onderzoek

Focus op schoolbeleid
bij teamteaching

Inhoud

01

Hoe krijgt teamteaching vorm in Vlaamse scholen?

02

Waarom kiezen scholen voor teamteaching?

03

Welke randvoorwaarden bepalen het succes van teamteaching?

1. Hoe krijgt teamteaching vorm in Vlaamse scholen?

Misconceptie 1

Starten met teamteaching
betekent dat we vanaf nu altijd
samen de hele tijd
verantwoordelijk zijn voor een klas.

Frequentie van teamteaching

	Kleuter	Lager	Secundair	Totaal
Altijd	32.7%	19.9%	10.5%	19.5%
Dagelijks	22.4%	33.3%	23.5%	27.8%
Minstens één keer per week	40.8%	42.6%	59.5%	47.8%
Minder dan één keer per week	4.1%	4.2%	6.5%	4.9%

- Over het algemeen minstens 1 keer per week in teamteaching (<5% minder dan 1 keer per week)
- De helft van respondenten teamteacht minstens dagelijks

Misconceptie 2

Teamteaching betekent
lesgeven aan een heel grote
klasgroep.

Klasgrootte van teamteaching

	Kleuter	Lager	Secundair	Totaal
Minder dan 25 leerlingen	56.1%	59.7%	42.4%	53.3%
Tussen 25 en 35 leerlingen	8.2%	22.2%	30.7%	22.1%
Meer dan 35 leerlingen	35.7%	18.1%	26.8%	24.4%

- Aanzienlijke variatie
- De helft van respondenten teamteacht in een 'gemiddelde' klas
- Een kwart heeft meer dan 35 leerlingen in de klas

Misconceptie 3

Teamteaching betekent
leerkrachten die samen les geven.

Fases van teamteaching

	Kleuter	Lager	Secundair	Totaal
Voor, tijdens en na	55.1%	59.7%	65.4%	60.1%
Voor en tijdens	13.3%	6.9%	7.2%	8.4%
Tijdens en na	5.1%	12.0%	3.9%	7.9%
Enkel tijdens	26.5%	21.3%	23.5%	23.1%

- Merendeel van respondenten bereidt samen voor, geeft samen de les en bespreekt na

Teamteaching is...

Teamteaching verwijst naar twee of meer onderwijsprofessionals die in een bepaalde mate samenwerken en gedeelde verantwoordelijkheid dragen bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een les of lessenreeks. (ESTAFETT, 2023)

Hoe ziet teamteachen er dan uit?

Modellen verschillen van elkaar

1. Doelstelling
2. Groepsgrootte
3. Rol teamteachers

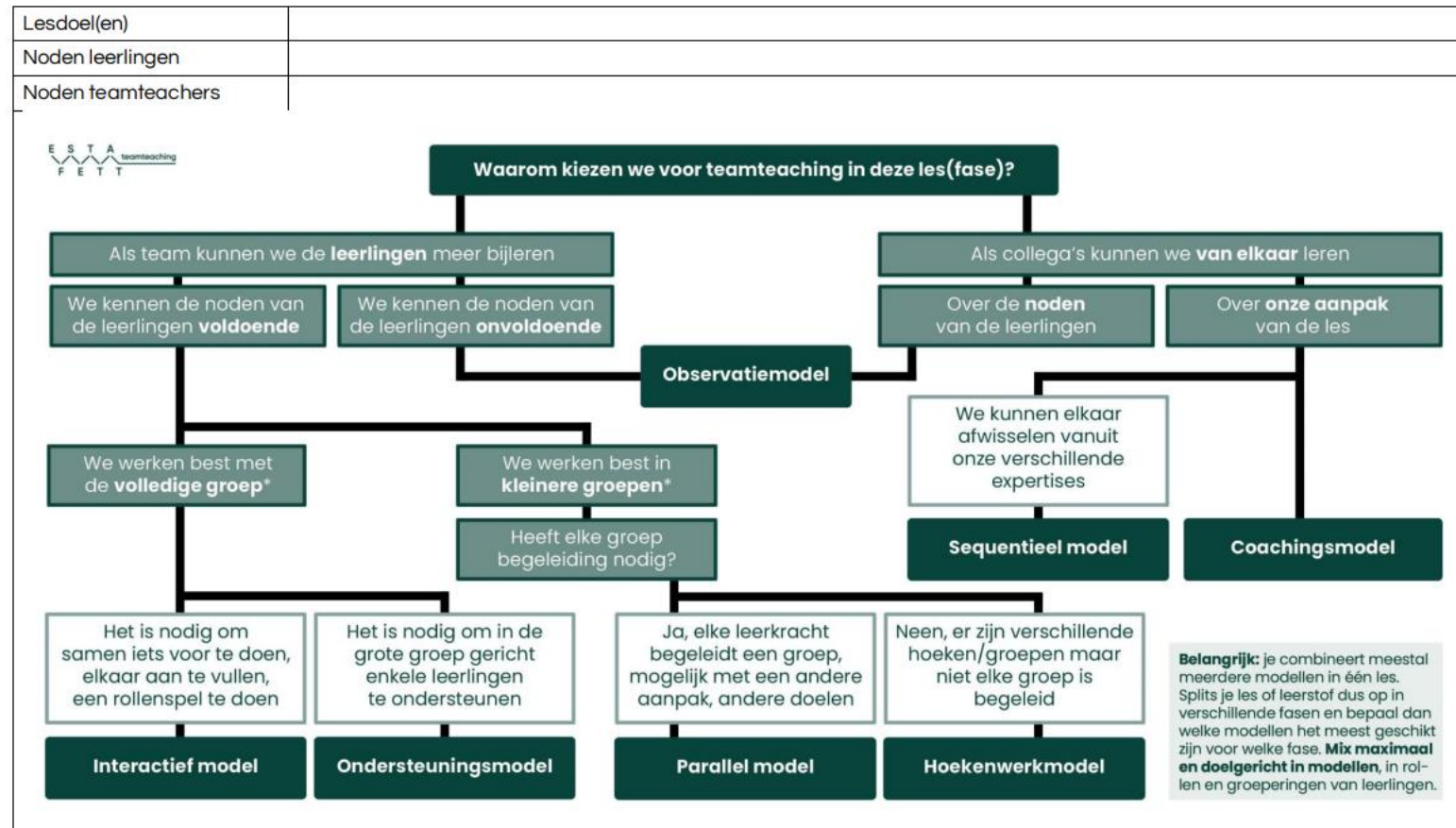

Hulpmiddel om modellen doelgericht in te zetten

Beslisboom voor de modellen van teamteaching

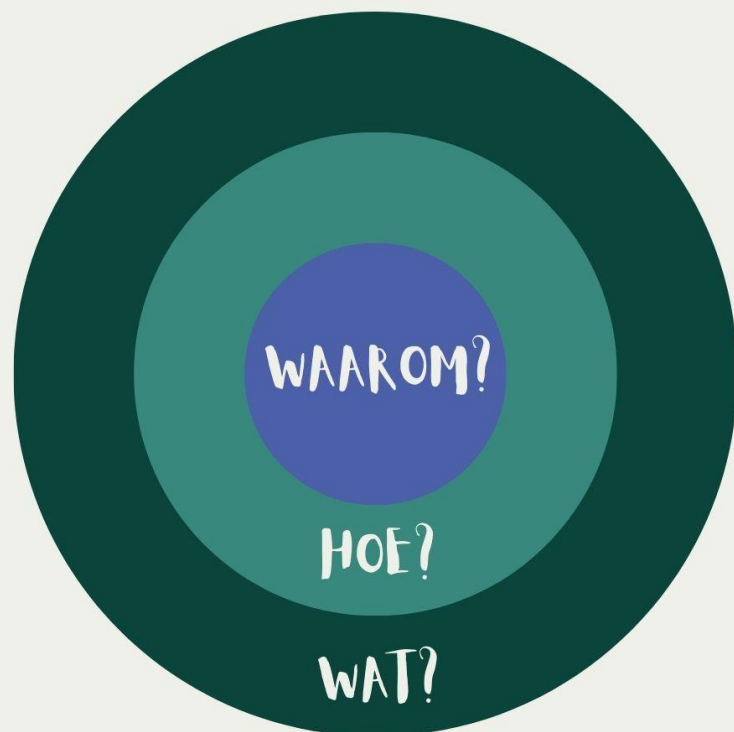
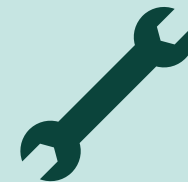
Vorbereitung: Bepaal eerst welk doel(en) jullie voor ogen hebben met deze les en wat (bepaalde) leerlingen en jullie als teamteachers nodig hebben om die doelen te bereiken. Gebruik daarna de beslisboom om het meest geschikte model / modellen van teamteaching te kiezen. Bespreek ook wie welke rol zal opnemen.

2. Waarom kiezen scholen voor teamteaching?

Waarom beginnen met teamteachen?

Waarom teamteachen?

WAAROM doe je wat je doet? Wat is het doel?
overtuigingen

HOE doe je wat je doet?
proces

WAT doe je?
resultaten

“Golden Circle”, Sinek

Waarom beginnen met teamteachen?

Niveau	Bewegreden	Kleuter	Lager	Secundair	Totaal
Leerling	Om leerlingen beter te ondersteunen.	58.2%	81.5%	60.8%	69.8%
Leerkracht	Om de expertise van mijn collega('s) en mezelf te combineren en elkaar te versterken.	54.1%	66.7%	60.8%	62.1%
	Om het lesgeven in grote klasgroepen haalbaar of werkbaar te maken.	41.8%	66.7%	47.7%	55.2%
	Om zelf bij te leren.	25.5%	34.3%	33.3%	32.1%
School	Het is me gevraagd door mijn directie.	39.8%	39.4%	36.3%	39.0%
	Om meer samenwerking en minder isolatie bij mijn collega('s) en mezelf te realiseren.	20.4%	30.6%	36.6%	30.4%
	Om een curriculumhervorming of geïntegreerd curriculum te ondersteunen.	5.1%	21.3%	13.7%	15.4%
	Om zieke of afwezige collega's vlotter te kunnen opvangen.	9.2%	11.6%	2.6%	8.1%

Waarom beginnen met teamteachen?

Toetssteen bij evalueren van teamteaching:

- Bereiken we wat we wilden bereiken?
- Wat kunnen we aanpassen aan hoe teamteaching er op school uitziet om deze doelen (nog beter) te bereiken?

A scroll graphic with a light teal background and dark teal borders. The scroll is unrolled, showing a questionnaire. The title is 'Waarom teamteachen wij?'. Below the title are four sections of text, each followed by three horizontal dashed lines for writing. The sections are: 'Ik koos voor teamteaching, want ik geloof dat ...', 'Voor onze leerlingen willen wij immers als team met teamteaching bereiken dat...', 'Want onze school staat voor ...', and 'Welke beweegredenen en visie communiceren we naar collega's en ouders?'.

Waarom teamteachen wij?

Ik koos voor teamteaching, want ik geloof dat ...

.....

.....

.....

Voor onze leerlingen willen wij immers als team met teamteaching bereiken dat...

.....

.....

.....

Want onze school staat voor ...

.....

.....

.....

Welke beweegredenen en visie communiceren we naar collega's en ouders?

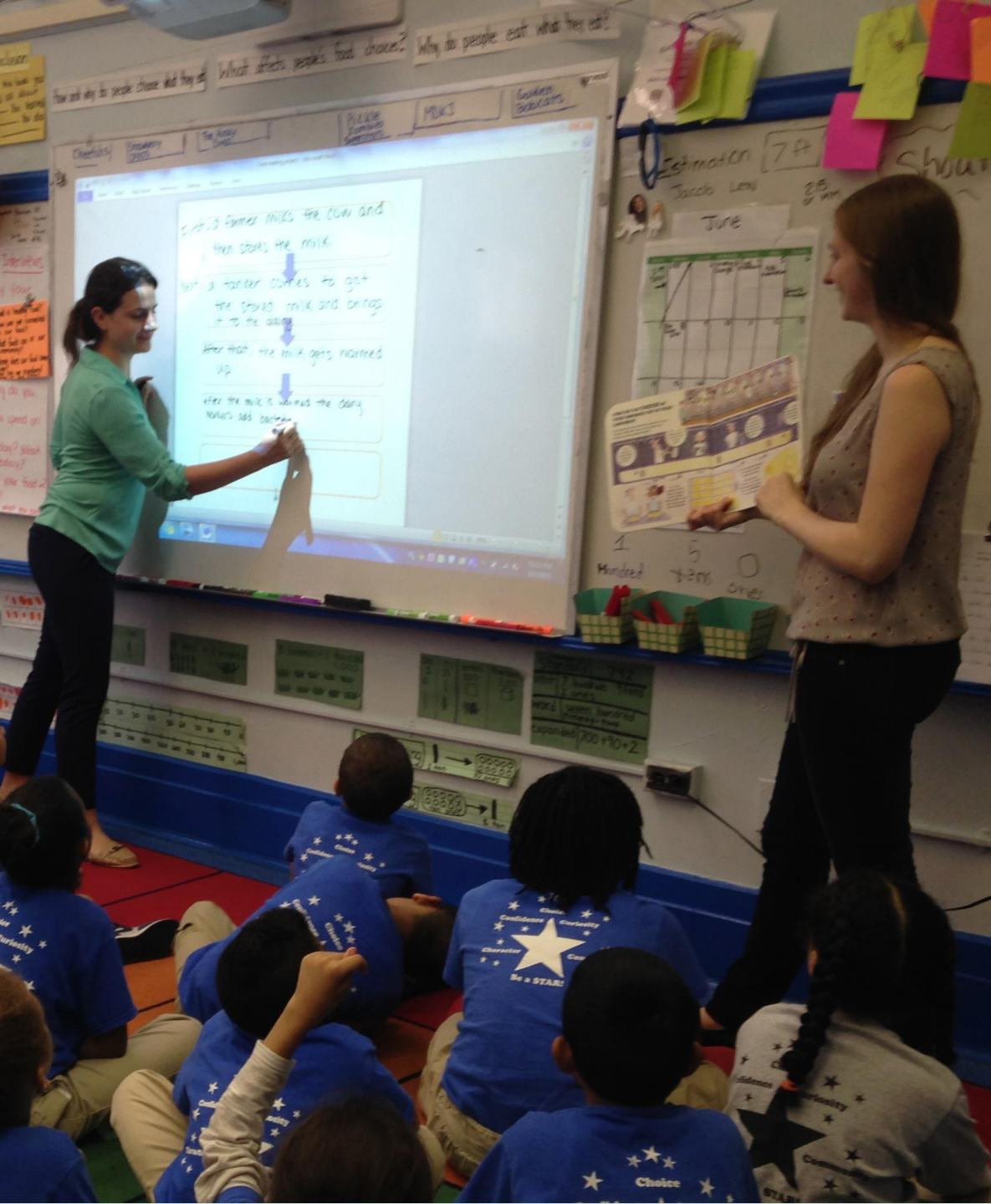
.....

.....

.....

2. Waarom kiezen scholen voor teamteaching?

Eerste resultaten over gepercipieerde effecten

Samen voor de klas: effectief lesgeven

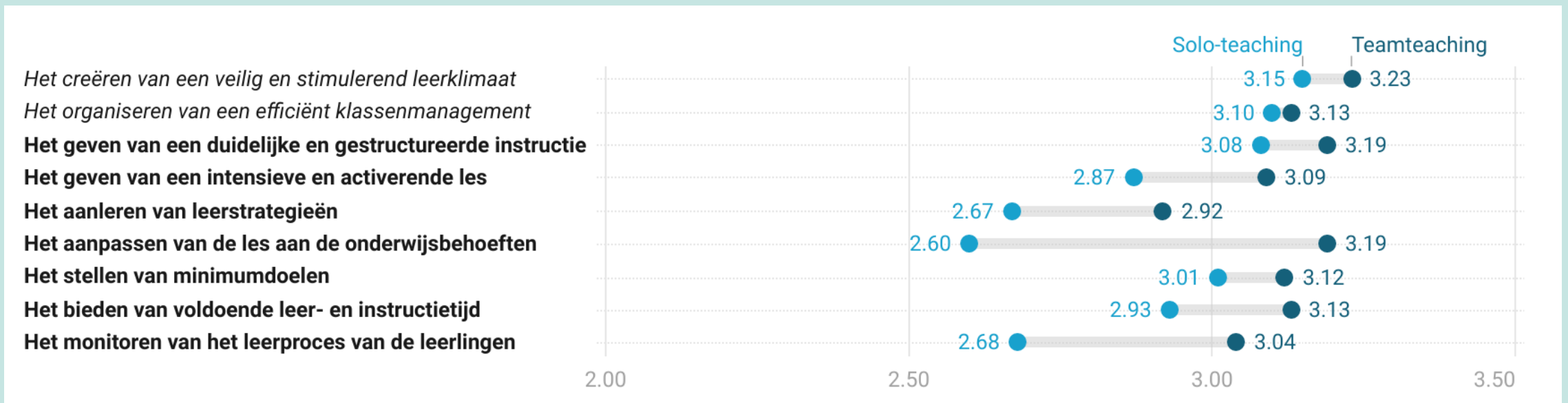
Effectief lesgeven: "het gedrag van leraren dat een positieve invloed heeft op leeruitkomsten van leerlingen, zoals motivatie, betrokkenheid en leerprestaties" (van de Grift, 2007)

Gebaseerd op ICALT met 9 dimensies (van de Grift, 2007)

1. Het creëren van een veilig en stimulerend leerklimaat
2. Het organiseren van een efficiënt klassenmanagement
3. Het geven van een duidelijke en gestructureerde instructie
4. Het geven van een intensieve en activerende les
5. Het aanleren van leerstrategieën
6. Het aanpassen van de les aan de onderwijsbehoeften (differentiëren)
7. Het stellen van minimumdoelen
8. Het bieden van voldoende leer- en instructietijd
9. Het monitoren van het leerproces van de leerlingen

Gepercipieerd effectief lesgeefgedrag

Voor 7 ICALT-dimensies significant gepercipieerd verschil tussen soloteaching en teamteaching.
(hogere score voor teamteaching)

Verschillen per onderwijsniveau

Kleuter- onderwijs

1. Het creëren van een veilig en stimulerend leerklimaat
2. Het organiseren van een efficiënt klassenmanagement
3. Het geven van een duidelijke en gestructureerde instructie
4. Het geven van een intensieve en activerende les
5. Het aanleren van leerstrategieën
6. **Het aanpassen van de les aan de onderwijsbehoeften (differentiëren)**
7. Het stellen van minimumdoelen
8. Het bieden van voldoende leer- en instructietijd
9. **Het monitoren van het leerproces van de leerlingen**

Lager onderwijs

1. **Het creëren van een veilig en stimulerend leerklimaat**
2. Het organiseren van een efficiënt klassenmanagement
3. **Het geven van een duidelijke en gestructureerde instructie**
4. **Het geven van een intensieve en activerende les**
5. Het aanleren van leerstrategieën
6. Het aanpassen van de les aan de onderwijsbehoeften (differentiëren)
7. Het stellen van minimumdoelen
8. Het bieden van voldoende leer- en instructietijd
9. Het monitoren van het leerproces van de leerlingen

Secundair onderwijs

1. Het creëren van een veilig en stimulerend leerklimaat
2. Het organiseren van een efficiënt klassenmanagement
3. Het geven van een duidelijke en gestructureerde instructie
4. **Het geven van een intensieve en activerende les**
5. Het aanleren van leerstrategieën
6. Het aanpassen van de les aan de onderwijsbehoeften (differentiëren)
7. Het stellen van minimumdoelen
8. **Het bieden van voldoende leer- en instructietijd**
9. Het monitoren van het leerproces van de leerlingen

Gepercipieerd effectief lesgeefgedrag

Welke meerwaarde ervaren beginnende teamteachers (lager onderwijs)?

1.	Het creëren van een veilig en stimulerend leerklimaat	N = 1
2.	Het organiseren van een efficiënt klassenmanagement	N = 6
3.	Het geven van een duidelijke en gestructureerde instructie	N = 2
4.	Het geven van een intensieve en activerende les	N = 11
5.	<i>Het aanleren van leerstrategieën</i>	N = 0
6.	Het aanpassen van de les aan de onderwijsbehoeften (differentiëren)	N = 11

Deelnemers: 16
beginnende TT-team uit
lager onderwijs (totaal van
32 beginnende
teamteachers)

Mariën, D., Vanderlinde, R., & Struyf, E. (2023). Teaching in a Shared Classroom: Unveiling the Effective Teaching Behavior of Beginning Team Teaching Teams Using a Qualitative Approach. *Education Sciences*. 13(11):1075. <https://doi.org/10.3390/educsci13111075>

Gepercipieerde effecten op leerlingen

	Kleuter	Lager	Secundair	Totaal
Meer ondersteuning	3.02 (0.56)	3.25 (0.56)	2.97 (0.70)	3.11 (0.62)
Leerwinst	2.71 (0.57)	2.78 (0.57)	2.53 (0.54)	2.68 (0.57)
Rijke en gevarieerde lessen	2.45 (0.53)	2.46 (0.53)	2.26 (0.60)	2.39 (0.56)
Verwarring	1.64 (0.68)	1.46 (0.75)	1.74 (0.81)	1.58 (0.76)

Schaal 0-4, gaande van 0 = helemaal oneens tot 4 = helemaal eens

Leerlingen zelf bevragen hierover

Vragen

Als ik les krijg van twee of meer leerkrachten, dan ...	Helemaal niet waar	Niet waar	Neutraal	Waar	Helemaal waar	Voor de leerkracht
... durf ik sneller vragen stellen.						
... krijg ik meer aandacht.						
... krijg ik sneller hulp.						
... zien ze het sneller als ik iets niet begrijp.						
Categorie 1: Meer ondersteuning	SOM					
	GEMIDDELDE (= SOM : 4)					

Vragen

Als ik les krijg van twee of meer leerkrachten, dan ...	Helemaal niet waar	Niet waar	Neutraal	Waar	Helemaal waar	Voor de leerkracht
... durf ik sneller vragen stellen.	0	1	2	3	4	
... krijg ik meer aandacht.	0	1	2	3	4	
... krijg ik sneller hulp.	0	1	2	3	4	
... zien ze het sneller als ik iets niet begrijp.	0	1	2	3	4	
Categorie 1: Meer ondersteuning	SOM					
	GEMIDDELDE (= SOM : 4)					

3. Welke randvoorwaarden
bepalen het succes van
teamteaching?

Randvoorwaarden: professionele relatie

Professionele relatie

Communicatie en reflectie over visie en lespraktijk

Professionele klik

Evenwaardigheid en gedeelde verantwoordelijkheid

Professionalisering en ondersteuning

“Ik ben in september gestart met een nieuwe collega. De frustraties stapelden zich op, het potje liep over. En toen is alles er in één keer uitgekomen. Dan hebben we gezien hoe belangrijk goed kunnen praten is!”

GBS 't Zonneveld (Klasse, 2022)

“Vertrouwen in elkaar is ook ‘kunnen loslaten’. Met twee voor de klas betekent dat je niet alles zelf kunt doen of weten. Je collega is vaak met iets anders bezig, en daar moet je gewoon op vertrouwen.”

Randvoorwaarden: organisatie

Organisatie

Tijd om te plannen en overleggen

Continuïteit in de samenwerking

Infrastructuur

“Teamteaching neemt veel tijd, zeker als je het goed doet. Je moet in overleg gaan, reflecteren, samen plannen en voorbereiden.”

IHKA, Ardoonie (Klasse, 2019)

“Wij kiezen ervoor om ze zoveel mogelijk uren samen in de klas te zetten. Hoe meer je samen voor de klas staat, hoe waardevoller het wordt. ... dan zie je ze samen groeien, dat gaat beter dan af en toe eens een uurtje...”

Randvoorwaarden: betrokkenen

Betrokkenen

Vrij kiezen voor teamteaching

In dialoog met ouders en leerlingen

Groepssamenstelling

Basisschool KA Zottegem (Klasse, 2020)

“Je moet van in het begin in dialoog gaan met je ouders en leerlingen. ‘Hoe zien wij dat en waarom doen wij dit?’”

Randvoorwaarden: schoolbreed gedragen

Schoolbreed gedragen

Steunende schoolleiding

Gedeelde (school)visie

Successen vieren

“Er wordt op onze personeelsvergadering met het hele team uitgewisseld over de klassen met teamteaching.”

GO! technisch atheneum Lokeren
(Klasse, 2024)

“Het is niet alleen voor kinderen een meerwaarde, maar als je bezig bent met onderwijs op maat, dan moet je ook zorg dragen voor je leerkrachten... Ze hebben meer draagkracht met twee.”

Alle randvoorwaarden op een rij

Professionele relatie

Communicatie en reflectie over visie en lespraktijk

Professionele klik

Evenwaardigheid en gedeelde verantwoordelijkheid

Professionalisering en ondersteuning

Organisatie

Tijd om te plannen en overleggen

Continuïteit in de samenwerking

Infrastructuur

Betrokkenen

Vrij kiezen voor teamteaching

In dialoog met ouders en leerlingen

Groeps-samenstelling

Schoolbreed gedragen

Steunende schoolleiding

Gedeelde (school)visie

Successen vieren

Groeilijst

Professionele relatie				
	1. Communicatie en reflectie over visie en lespraktijk	 Prima	 Nog niet	 Let op
1.2	We hebben samen gesproken over onze visie op "wat goed onderwijs is".			
1.3	We hebben afgesproken via welke kanalen we communiceren (bv. live, e-mail, Teams, WhatsApp, ...)			
1.4	We hebben afspraken omtrent communicatie en feedback geven op een open en respectvolle manier.			
1.5	We hebben samen klasregels opgesteld.			
1.6	We reflecteren regelmatig samen op onze lespraktijk: "Waarom doen we de dingen die we doen? Doen we de juiste dingen? Doen we de dingen goed?"			
1.7	We evalueren regelmatig onze samenwerking.			
	2. Een professionele klik	 Prima	 Nog niet	 Let op
2.1	We zijn bereid om deze samenwerking alle kansen te geven.			
2.2	We erkennen elkaars sterktes en zoeken waarin we elkaar complementair kunnen aanvullen.			
2.3	We bespreken de gelijkenissen en verschillen in onze gewoontes en passen ons wederzijds flexibel aan waar nodig.			
2.4	We spreken regelmatig over wat we verwachten van deze samenwerking.			
	3. Evenwaardigheid & gedeelde verantwoordelijkheid			
3.1	We voelen ons evenwaardig in deze samenwerking.			
3.2	We bespreken regelmatig hoe we de taken verdelen.			
3.3	We zeggen: 'onze leerlingen' en 'onze klas', en dragen daar samen de verantwoordelijkheid over.			
	4. Professionalisering en ondersteuning			
4.1	We hebben voldoende kennis over het waarom, hoe en wat van teamteaching.			
4.2	We weten waar we terecht kunnen wanneer we nood hebben aan ondersteuning van onze samenwerking.			
4.3	We hebben inspirerende voorbeelden van teamteaching.			

Nog te verwachten onderzoeksresultaten

Vragenlijstonderzoek

Ik heb interesse!

Interventiestudie

Boeiend!

Experimentele studie

Klinkt interessant!

Video-observatie

Graag meer info!

Wat heeft ESTAFETT jou te bieden?

Lerend netwerk teamteaching
Dat is iets voor mij!

Professionaliserings-traject teamteaching
Ik doe mee!

Kennisplatform teamteaching
Ik wil meer lezen!

Beleidsaanbevelingen
Laat me iets weten!

www.teamteaching-estafett.be

Blijf op de hoogte

E S T A
F E T T

exploratie, studie en valorisatie van
effecten van teamteaching
op leerlingen en leraren

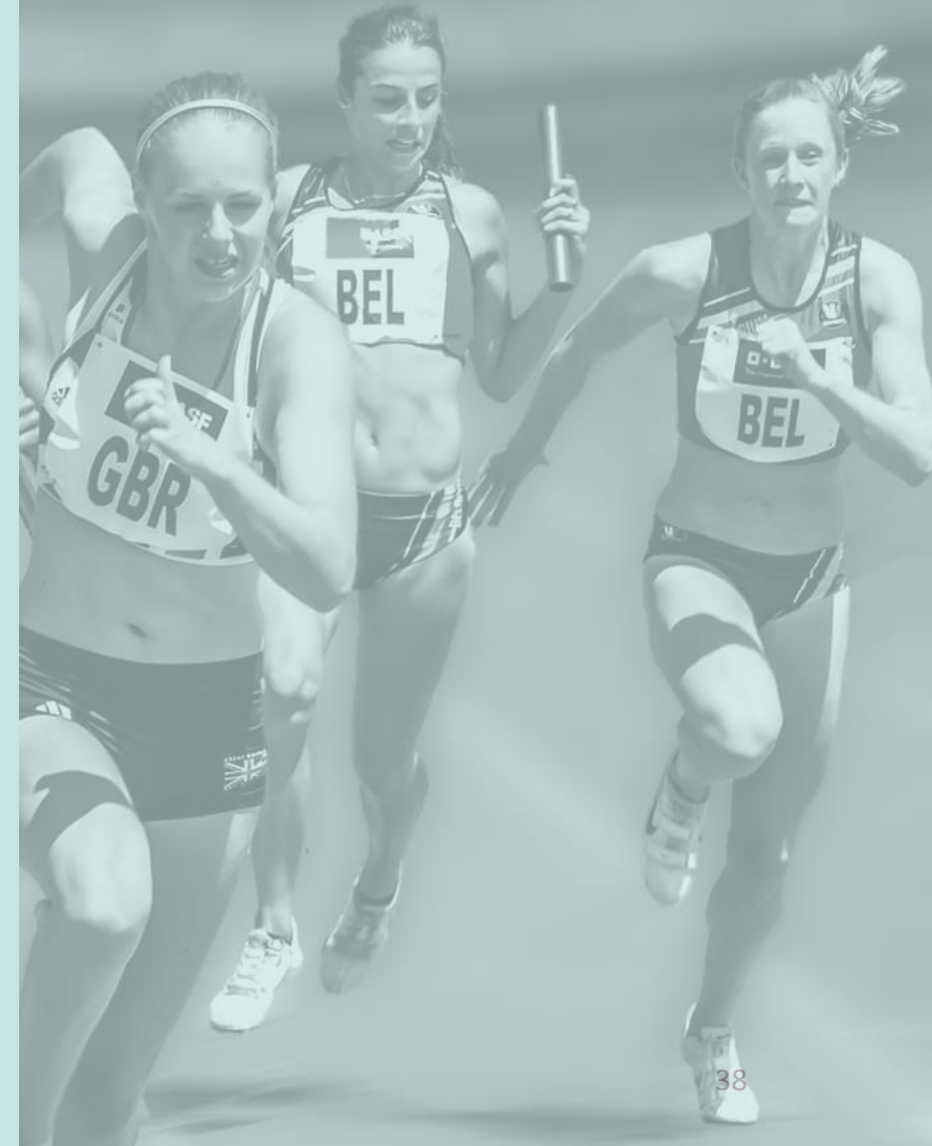
www.teamteaching-estafett.be

Teamteaching - ESTAFETT

Mieke.Meirsschaut@arteveldehs.be
Benedicte.Vanblaere@arteveldehs.be

Verdiepings- en uitwisselingsessies

01

Verschijningsvormen van teamteaching

02

Beweegredenen bij teamteaching

03

Effecten van teamteaching

04

Randvoorwaarden bij teamteaching